PARENTAL INTERACTION STRATEGIES INFLUENCE THEIR CHILDREN'S BEHAVIOR

Vesela Ivanova Bozhkova
Southwestern University "Neofit Rilski", Blagoevgrad, R. Bulgaria, vesela_bojkova@abv.bg

Abstract: In school, preventive activities aimed at analyzing parental interactions are related to the issue of parents' communication styles related to the social adaptation and behavior of their children. The empirical study was conducted on the basis of a study of parental attitude styles leading to certain behavioral interactions in their children. The factors influencing children's social communication mainly depend on the communication of children in the family community, namely the scientific problem in the study is related to the social flows of communication in which adolescent's dependent on the family environment fall.
The research methodology of the study includes the problem of deviations in children's interactions as a result of family communication, which are one of the most common in childhood. As children grow and mature, their behavioral strategies gradually and smoothly take shape, building them personally. In practice, this means shaping an individual with lasting qualities and personality characteristics, manifested in various life crisis situations.
The purpose purpose of the study is to show how improving the process of family relationships also improves the behavior of their children in the social environment.
The results show the need for more fruitful communication between children and their parents. The empirical data from the study show that the non-acceptance of the child in terms of his perceptual attitudes leads to disharmonious attitudes in his adaptation to society. Such children can become secretive and can even start to deviate in behavior, because when this system is disrupted, that is, well-intentioned and responsive communication, children lose adequate orientation for their behavior and in situations of discomfort and irritation, the process of cognitive dismoderate intercommunication begins to intensify in them.
Keywords: competence, family communication, parental parenting styles, reflection on children's behavior as a result of their parents' parenting strategies.

РОДИТЕЛСКИТЕ СТРАТЕГИИ НА ИНТЕРАКЦИИ ВЛИЯЕЩИ ВЪРХУ ПОВЕДЕНИЕТО НА ДЕЦАТА ИМ

Весела Иванова Божкова
Югозападен университет "Неофит Рилски", гр. Благоевград, Р. България, vesela_bojkova@abv.bg

Резюме: В училище превантивната дейност насочена към анализирането на родителските интеракции се свързва с въпроса за стиловете на комуникация на родителите, свързани със социалната адаптация и поведението на децата им. Емпиричното изследване е направено на основата на проучване на стиловете на родителско отношение, водещо до определени поведенчески интеракции при деца им. Факторите влияещи върху социално общуване на децата, основно зависят от комуникацията на децата в семейната общност, именно научна проблематика в изследването е свързана със социалните потоци на комуникация, в които попадат подрастващите, зависими от семейната среда.
Методологията на изследването включва проблемът за отклоненията в интеракциите на децата в резултат на семейната комуникация, които са едни от най-често срещаните в детска възраст. С израстването и съзряването си децата, техните поведенчески стратегии постепенно и плавно се оформят, изграждайки ги личностно. На практика, това означава оформяне на индивид с трайни качества и личностни характеристики, проявяващи се в различни житейски кризисни ситуации.
Целта на изследването е да покаже, как чрез подобряването на процеса на семейните взаимоотношения се подобрява и поведението на децата им в социалната среда.
Резултатите показват необходимостта от по-ползотворни комуникации на децата с родителите им. Емпиричните данни от изследването показват, че неприемането на детето по отношение на неговите перцептивни нагласи, води до дисхармонични нагласи в адаптацията му към социума. Такива деца, могат да станат потайни и дори могат да пристъпят към отклонения в поведението, защото когато тази система е нарушена тоест добронамерената и отзивчива комуникация, децата губят адекватна ориентация за своето поведение и в ситуации на дискомфорт и дразнители, започва да се засилва при тях процесът на когнитивно дисмодерационно общуване (cognitive dismoderate intercommunication).
Ключови думи: компетентност, семейна комуникация, родителски стилове на възпитание, рефлексия в поведението на децата в последствие от възпитателните стратегии на родителите им.

1. УВОД

Тези разнообразни културни основи на различни семейни стилове на интеракции, подчертават необходимостта от прегледът на научната литературата по случая, показващ в контекста на изследването, че във всяка психологическа школа семейните стилове на възпитание, в основата на които са родителските нагласи към поведението на детето, се определя изначалната научно теоретическа позиция на авторите. Научно и изследователски се доказва, че семейните стилове на общуване оказват влияние върху социалната адаптация и психическото развитие на децата в начална училищна възраст. Подобни изводи прави и Tsvetanova (2024), която отбелязва, че родителите често отричат или минимизират проявите на агресия у своите деца и рядко съдействат активно на училището в процеса на справяне с поведенчески трудности.

2. МАТЕРИАЛИ И МЕТОДИ

Педагогическата дейност свързана с методическият подход на изследването включва педагогическо анкетно проучване, което е проведено в Шесто основно училище „Свети Паисий Хилендарски“, град Кюстендил, включващо основните подходи на интеракции на родителите, при проблематични възпитателни ситуации, броят на изследваните родители е двадесет и пет.

АНКЕТНА КАРТА

Скъпи родители,

Анкетното изследване цели диференцирането на основните проблематични ядра на семейството, обвързани с отклоненията от нормалното поведение при децата, по този начин ще се диференцират необходимите превантивни пътища за решаването на бариерите и проблемите при протичането на интеракциите.

Отговорете откровено на въпросите!

Благодарим за съдействието!

Родителските стратегии на интеракции влияещи върху поведението на децата им:

- Как бихте постъпили, ако вашето дете разхвърля цялата къща у дома, отказвайки да учи уроците си?
- Какво ще направите, когато детето Ви не позволява да говорите с други хора и не проявява търпение и разбиране, относно поставените му възпитателни задачи?
- Как бихте постъпили в ситуации в които детето ви реагира агресивно в училище?
- Когато детето Ви проявява неуважение към Вас, как подхождате към него, за да му обясните, че това не е правилният подход от негова страна?
- Когато детето Ви не спазва основните норми на поведение, Вие каква възпитателна стратегия ще предприемете?
- В аспекта на възпитателните интеракции с вашето дете, използвате ли поучителните подходи, които Ви предоставят художествените произведения?
- По какъв начин подхождате, когато в поведението на детето се наблюдават засилени отклонения от нормата, както в учебната среда, така и у дома?
- Как реагирате когато детето Ви отказва да спазва нормален режим на поведение?
- Какво ще непървите, ако детето Ви непрекъснато отказва да реагира добронамерено, относно поставените му от Вас задачи?
- Във възпитателно отношение, как бихте постъпили, ако Вашето дете има много страхове и това повлиява на поведението му негативно, пречейки му да комуникира нормално в социална среда?
- Родителските стратегии на интеракции задължават всеки родител постоянно да контролира поведението и постъпките, както относно собственото си поведение, така и поведението на детето си. В тази насока, за да израсне, като пълноценна личност с типични особености детето не е необходимо да прилича във всичко на своите връстници и приятели. В превантивен аспект не бива да се правят критични сравнения с личностните характеристики на друг индивид и да се омаловажават качествата и достойнствата на детето изпаднало в проблематична ситуация. Родителските интеракции много специфични в различните семейства, като културните ценности, придобити в семейната среда са от основно значение за формирането на възпитателните нагласи за отглеждане на деца. (Sanvictores, Terrence., Magda, D. M., 2022, с. 2)

3. РЕЗУЛТАТИ

Обикновено в педагогическата наука възпитателният процес се определя, като съставна част на педагогическият процес, заедно с процеса на обучение, затова превантивната работа в насока опознаване на различията ще доведе до преодоляването на когнитивно дисмодерационното общуване (cognitive dismoderate intercommunication) между децата в начална училищна възраст.

Прилагането на анкетата за родителските стратегии на интеракции влияещи върху поведението на децата им показва следното:

Анализът на родителско отношение даде сведения за влиянието на родителите върху подрастващите им деца, особено значение има емоционалното отношение към детето. Повечето родители приемат детето и го харесват, показват уважение и стремеж да се прекарват времето си с него. От родителите 20% се намират в прецепцията на отрицателните нагласи на доверие към детето. Социално приемливият стил на възпитание се свързва с усвояването на необходимите умения за общуване и сътрудничество с децата, като на лице е поощряване на инициативността им. Родителите, които са съпричастни към емоциите на детето го разберат и това му помага и в комуникацията му със социума. От родители 15%. показват неправилни симбиотични отношения към проявите на лоша дисциплина и непослушание на децата им. От родители 35%. се стремят да удовлетворят потребностите у детето и да изградят в поведението му, ползотворни умения за интеракции. Въпросите на анкетата са направени върху следните **тематични ядра**, относно стиловете на родителски интеракции влияещи върху отклоненията в поведението на децата – виж таблица едно.

Таблица 1. (Стилове на родителско практическо поведение, влияещи върху възпитанието на децата им.)

„Неприемане“ – тематичното ядро отразява емоционалното отношение към поведението на децата.	Номера на въпроси от анкетата – 8,9	Отклоненията в поведението на децата - озлобление, засилено чувство на вина, раздразнение, липса на неуважение към другите.	При момичета преобладава засиленото чувство на вина.	При момчета преобладава раздразнение, липса на неуважение към другите.
„Сътрудничество” – тематичното ядро отразява заинтересованост от интересите и плановете на подрастващите.	Номера на въпроси от анкетата -5,6	Отклоненията в поведението на децата – прекалено доверително отношение на децата към непознатите хора, засилено чувство на критичност към себе си, дистанцираност при минимални дисхармонични отношения в социума.	При момичета преобладава прекалено доверително отношение на децата към непознатите хора, засилено чувство на критичност към себе си.	При момчета преобладава дистанцираност при минимални дисхармонични отношения в социума.
„Междуличностна дистанция” – тематичното ядро отразява стиловете на интеракции с детето.	Номера на въпроси от анкетата - 4,10	Отклоненията в поведението на децата – прекалено самостоятелно поведение на детето, отчуждение към другите, липса на емпатия.	При момичета преобладава отчуждение към другите, липса на емпатия.	При момчета преобладава прекалено самостоятелно поведение на детето.
„Крайно контролиращо поведение” – тематичното ядро отразява изискването за послушание без обясняване на социални нагласи и позиции.	Номера на въпроси от анкетата - 1,2,3	Отклоненията в поведението на децата – прекалено – изграждане на строги привички и навици на поведение, стремеж за доминиране над другите и несъобразяване с мнението на другите.	При момичета преобладава изграждане на строги привички и навици на поведение.	При момчета преобладава стремеж за доминиране над другите и несъобразяване с мнението на другите.

Източник: (Основни четири тематични ядра, разграничени в процеса на емпиричното изследването от автора.)

4. ДИСКУСИИ

Специално, когато говорим за родителският стил на комуникация, класическата психоанализа, разглежда, според З.Фройд майката, като първия и най-важен източник на либидото. Родителските стилове на общуване са изправени пред следните от проблеми, а именно незрялост, неадекватно възпитание, липса на умения за общуване с възрастни и връстници, фрустрация на детето в семейната среда и други. Значението на фрустрацията, придобива знакова позиция в съвременната възпитателна превантивна дейност, относно социалната адаптация на децата. Неврофизиологичните особености на детето са обвързани с незрялостта на детския организъм и зависимост на детето от родителският стил на интеракции. Комуникацията на детето в семейната среда изгражда основите на психичния му облик и нагласите му за интеракции в социума. В този контекст, Mladenova (2024) изтъква, че създаването на подкрепяща езикова и емоционална среда у дома допринася за успешна социална адаптация и усвояване на ключови комуникативни умения. Още Е.Фром, анализира родителските стилове на общуване, структуроопределящи развитието на детето в зависимост от отношението към него на базата на условност-безусловност и контролируемост – неконтролируемост.

5. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В превантивен план за намаляването на отклоненията в поведението на децата основните резултати от изследването показват, че родителските стратегии на интеракции влияещи върху поведението на децата им, зависят от взаимоотношенията между децата и техните настойници още от ранна детска възраст и тези комуникативни отношения имат основно значение за развитието на подрастващите. Родителските стратегии на интеракции могат да съдействат на детето да развие своите заложби, но може да доведат до отклонения в поведението на формиращата се личност.

ПРЕПОРЪКИ

В превантивен аспект е необходимо да се разгледа влиянието на дейността, реализираща ползотворните стилове на комуникация, които зависят основно от факторите влияещи върху социално общуване на децата в начална училищна възраст, именно приятелската среда и други зависими от комуникацията на децата в семейната общност. Научна проблематика в изследването е свързана с проучване на социалните потоци на комуникация, в които попадат подрастващите, зависими от семейната среда. Тъй като семейният коректив, направлява поведението на формиращата се личност, изследването се базира на факта, че формирането на детето като човешка личност с качества и индивидуални характеристики е сложен процес, който тръгва от семейната среда.

ДОПЪЛНИТЕЛНИ ДАННИ

Статистическите данни в текста са оформени съобразно препоръките за процентно оформление на данни на EUROSTAT – STATISTICEXPLAINED. В последствие от хипотетичното проучване се открояват данни, показващи родителски стратегии на интеракции влияещи върху поведението на децата им, обвързани с уважение и хуманно отношение към най-малките възпитаници на училището.

ЛИТЕРАТУРА

Александрова, М. (2013). Техники за справяне с гнева и намаляване на агресивните прояви на децата. В: сп. „Педагогика", кн. 1.

Андонова, М. (2025). Емоционално-волевата култура на децата в подкрепа на щастливото детство. В: Предучилищно образование в България: Национални приоритети и международно сътрудничество в подкрепа на щастливото детство. Юбилеен сборник Университетско издателство „Св. Климент Охридски".

Божкова, В. (2019). Превантивно изследване на влиянието на семейството върху агресията на учениците в процеса на когнитивно дисмодерационно общуване. В: XXII – та Международна научна конференция the International Journal: „THE POWER OF KNOWLEDGE" гр. Кавала, Гърция. Institute of Knowledge Management, Vol. 34. 2., No. 2., pp. 295-590, ISSN 2545-4439; ISSN 1857-923X1.

Валявичарска, М. (2022). Същност и особености в работата на ресурсният учител, подпомагащ приобщаващото образование на деца и ученици със специални образователни потребности. Основни функции. В: Международна научна конференция the International Journal: „Scientific Papers" Institute of Knowledge Management, Vol. 55. 2., No. 2., pp. 187-384, ISSN 2545-4439; ISSN 1857-923X.

Вълчева, П. (2024). Запознаване със силните страни на характера в часовете за развитие на комуникативно-речевите умения на учениците в начален етап. В: Академично списание от Международна научна

конференция: „Образование, наука, икономика и технологии”, кн. 3, том 20., Vol. № 3. Университетско издателство: „Професор. д-р Асен Златаров”, Бургас. ISSN 13126121.

Дичева, Е. (2024).Социално-педагогическата помощ в социалното възпитание на подрастващите –приоритет във взаимодействието семейство – образователна среда. В: Академично списание от Международна научна конференция: „Образование, наука, икономика и технологии”, кн. 3, том 20., Vol. № 3. Университетско издателство: „Професор. д-р Асен Златаров”, Бургас. ISSN 13126121.

Калянова, Н., & Абнер, А. (2024). Развитие на емпатията в начална училищна възраст чрез дизайн мислене – резултати от изследване. В: Академично списание от Международна научна конференция: „Образование, наука, икономика и технологии”, кн. 3, том 20., Vol. № 3. Университетско издателство: „Професор. д-р Асен Златаров”, Бургас. ISSN 13126121.

Манчева, Р. (2022). Влияние на самоуважението върху избора на поведение на учителя в ситуация на тормоз в класната стая. В: Международна научна конференция the International Journal: „Scientific Papers” Institute of Knowledge Management, Vol. 52. 2., No. 2., pp. 187-340, ISSN 2545-4439; ISSN 1857-923X.

Станоева, Т. (2022). Родителски тренинг, специфициран на базата възраст на детето. Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, София.

Тоткова, З. (2014). Възприет родителски стил и привързаност към значимите други в ранна зрялост. В: Автореферат. Българска Академия на науките. Институт за изследване на населението и човека. Департамент „Психология“, София.

Mladenova, M. (2024). The parents’ perspective: Overcoming the challenges and discovering the benefits of early second language acquisition. Foreign Language Teaching, 51(6), 714. https://doi.org/10.53656/for2024-06-04

Tsvetanova, V. (2024). Evaluation of parental involvement in the process of overcoming aggressive behaviours by students at school. Knowledge-International Journal, 65(2), 258-263.